

378.035:316.621:061.2**А.П.Данілова, м.Київ**

МОДЕЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ СТУДЕНТСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ІНІЦІАТИВИ В ПРОЕКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті визначені умови педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня. Розкрито та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель педагогічної підтримки соціальної ініціативи.

Ключові слова: модель, соціальна ініціатива, модель педагогічної підтримки, проектна діяльність.

Сучасне українське суспільство потребує соціально зрілих, ініціативних молодих людей, орієнтованих на позитивну самореалізацію у всіх сферах життєдіяльності суспільства, здатних не просто адаптуватися до навколишнього світу, а творчо його трансформувати, змінювати. Проблема підвищення рівня соціальної ініціативи молоді є однією з пріоритетних. Її реалізація сприятиме підвищенню уваги і пошани до студентської молоді на основі створення сприятливих умов для розвитку її здібностей і можливостей самовизначення.

Питання розвитку ініціативи розглядали в своїх працях учені і педагоги-практики початку ХХ століття (П.Ф. Каптерев, П.Ф. Лесгафт, А.М. Макаренко, С.Т. Шацький). У сучасних дослідженнях процес формування ініціативності розкривається К.А. Абульхановою-Славською, Д.Б. Богоявленською, А.І. Висоцьким, С.В. Тетерським, С.Г. Лесніковою, Г.І. Сорокою, О.В. Трошкіним та ін..

Разом з тим, аналіз соціально-педагогічної літератури показав, що соціальна ініціатива студентської молоді залишається мало розробленим поняттям, не вивченим залишається, зокрема, й можливість педагогічної підтримки соціальної ініціативи в умовах вищого навчального закладу.

Саме тому мета даної статті полягає в обґрунтуванні структурно-функціональної моделі педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня.

Метод моделювання ефективно використовується в різних галузях наукових пошуків, зазначений метод ефективно використовується і в педагогічній науці. За визначенням професора С.У. Гончаренко суть моделювання полягає у встановленні подібності явищ,

адекватності одного об'єкта іншому в певних відношеннях і на цій основі перетворення простішого за структурою і змістом об'єкта в модель складнішого (оригінал). Модель завжди виступає як аналогія і є проміжною ланкою між висунутими теоретичними положеннями та їх перевіркою в реальному педагогічному процесі [3, с. 112].

Об'єктом педагогічного моделювання завжди виступає й зміст освіти. Його модельне проектування є віддзеркаленням уявлень розробників про реалізацію через зміст та його концептуальну організацію цілей навчання відповідно до тих настанов, які визначаються суспільством на нормативному рівні. В межах навчальних предметів застосовується моделювання змісту учбового матеріалу в частині його структурно-логічного впорядкування, схематизації, візуалізації, придатних до застосування при роботі з ним видів і методів учбової діяльності тощо.

Моделюючи систему організації педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня, ми керувалися принципами загальної теорії систем, розуміючи систему, як цілісне утворення, сукупність певних елементів, одиниць, частин, об'єднаних загальним принципом, призначенням [2].

Враховуючи вищевикладене, ми вважаємо доцільним використання поняття моделі як ідеального образу організації педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня. В даному розумінні модель можна визначити як стратегічний образ кінцевого результату.

Для побудови цілісної моделі педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді у проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня необхідно обґрунтувати педагогічні умови її реалізації. З урахуванням цього, розглянемо умови педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня:

1. *Структурно-змістове забезпечення процесу педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня.* Дана умова передбачає формування у студентської молоді системи знань, умінь та навичок стосовно реалізації соціальних ініціатив в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня. Зокрема, знань щодо специфіки соціального проектування, усвідомлення сутності проектної діяльності в неурядових організаціях; умінь реалізувати теоретичні знання в практичній діяльності. На нашу думку, важливим є

створення спеціального компоненту в змісті професійної підготовки студентської молоді, який би відображав сутність і специфіку вияву соціальної ініціативи в проектній діяльності неурядових організацій.

На нашу думку, інформаційне забезпечення соціальних ініціатив студентської молоді, організація інформаційного обміну є необхідною умовою рішення соціальних проблем на локальному рівні та сприяє підвищенню рівня таких ініціатив. Інформування студентської молоді, сприяє усвідомленню потреб громади, розумінню напруження та невдоволення, які відчують члени громади, спонуканню їх до започаткування позитивних дій з метою прийняття відповідних рішень, реалізації соціальних ініціатив в межах проектної діяльності громадських організацій.

2. Здійснення поетапного формування ставлення студента до себе як до суб'єкта соціальної ініціативи, включення його в реальну соціально значущу діяльність, що моделюється в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня. Дана умова передбачає забезпечення практико-орієнтованого характеру навчання. Як показує досвід професійної підготовки студентів у вищому навчальному закладі, орієнтація тільки лише на засвоєння теоретичного матеріалу приводить до одержання формальних знань, що впливає на зниження ефективності їх використання на практиці. Це, у свою чергу спричиняється виникненням проблем тривалої адаптації студентів-випускників, що часом приводить до розчарування в проектній діяльності, відсутності соціальної ініціативи. Процес навчання повинен являти собою сукупність різних форм, методів і засобів, за допомогою яких можливо відтворити предметний і соціальний зміст проектної діяльності в неурядових організаціях місцевого рівня, відтворити фрагменти майбутньої соціальної діяльності, розвивати професійні та особистісні здібності студентів, що необхідні для успішної реалізації соціальної ініціативи.

3. Організація безперервного педагогічного моніторингу. Об'єктивне оцінювання результатів соціально значимих досягнень студентів, рівень реалізації соціальних ініціатив, дає можливість вчасно вносити зміни у форми, методи, засоби та зміст навчального матеріалу. Технологічність оцінки результатів навчання залежить від своєчасного контролю і засобів, які впроваджуються із цією метою. Основні види контролю здійснюються за допомогою педагогічного моніторингу (вхідний, поточний і підсумковий), завданнями якого є: спостереження за процесом створення та реалізації соціальних ініціатив в проектній діяльності неурядових організацій

та одержання оперативної інформації про нього; своєчасне виявлення змін, що відбуваються; попередження негативних тенденцій; здійснення короткострокового прогнозування; оцінювання ефективності моделі педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій. При визначенні процедури моніторингу враховуються такі вимоги: набір показників моніторингу повинен бути обмеженим і постійним протягом експериментального навчання; показники повинні носити оцінний характер.

Отже, охарактеризовані педагогічні умови розуміються нами як сукупність сприятливих організаційно-педагогічних факторів, реалізація яких забезпечує ефективність організації педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня.

Зазначені умови педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді у проектній діяльності неурядових організацій передбачають консолідацію дій освітян та практиків соціальної сфери. Оскільки педагогічна підтримка в освітньому процесі виступає як технологія організації взаємодії студентів, педагогів і лідерів неурядових організацій, нами розроблено модель педагогічної підтримки, що є взаємозв'язаними блоками див. Рис.1.

Дана модель відображає упорядкованість спільних дій усіх учасників процесу підтримки соціальної ініціативи студентської молоді: викладачів вищого навчального закладу, представників неурядових організацій та самих студентів. Досягнення результату можливе лише за усталених зв'язків між внутрішніми та зовнішніми процесами, котрі відбуваються всередині та навколо створеної моделі.

Метою комплексної педагогічної підтримки студентської молоді в навчальній та позанавчальній діяльності було визначено організацію активної участі студентів у проектній діяльності неурядових організацій, їх підготовку до ініціювання, розробки та втілення соціальних проектів для вирішення нагальних соціальних проблем місцевої спільноти.

Зміст педагогічної підтримки студентської молоді до реалізації соціальних ініціатив, в рамках проектної діяльності неурядових організацій місцевого рівня, ми розглядаємо, як певну структуру, яка вміщує наступні компоненти: цільовий, змістовий, процесуально-технологічний, рефлексивно-аналітичний та супервізію.

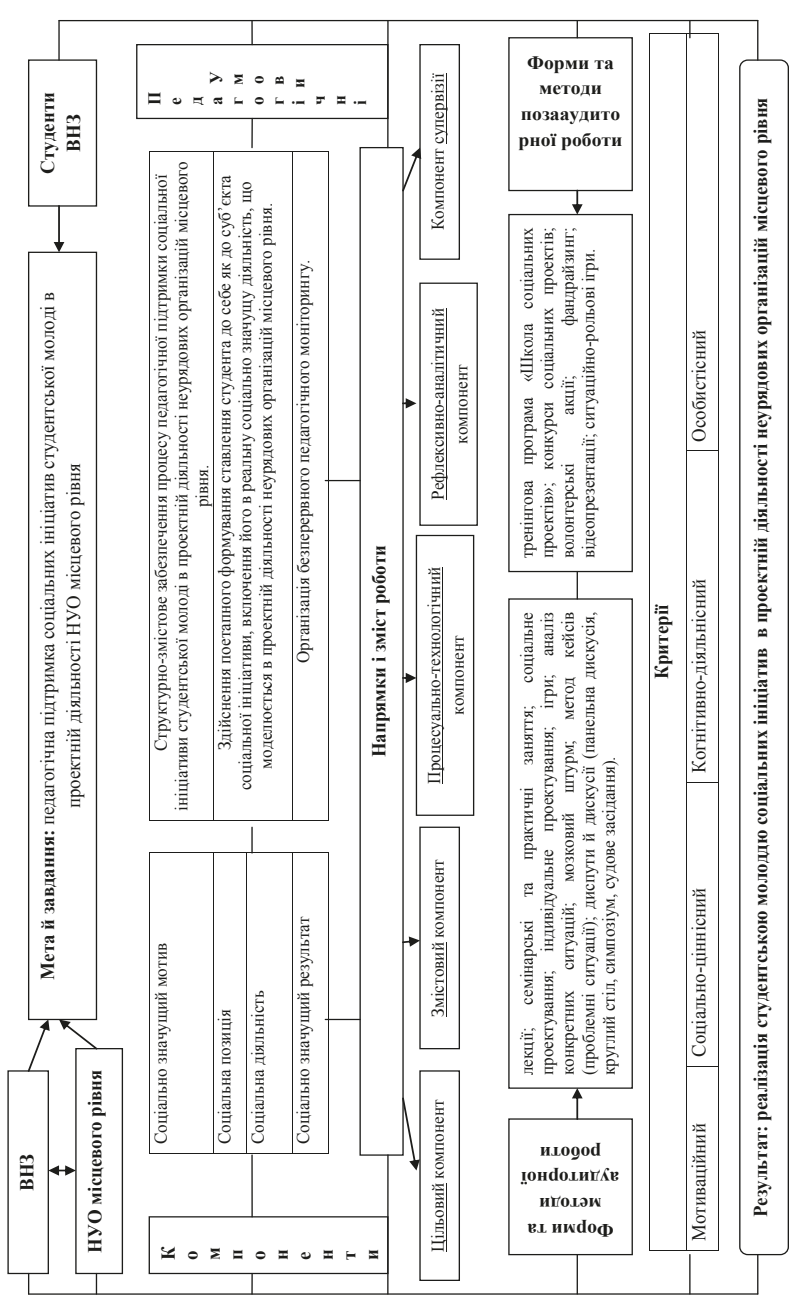

Рис. 1. Модель педагогічної підтримки студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня

Цільовий компонент. Загальною метою педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня визначено забезпечення сформованості у студентів професійно-особистісних якостей, потрібних для успішного ініціювання соціальних проектів. До них належать: зацікавленість та бажання реалізувати соціальний проект, усвідомлення сутності проектної діяльності, наявність певного досвіду проектної діяльності, сформовані соціальні, суспільні, духовні, цінності, альтруїстичність, самостійність, ініціативність, вольова саморегуляція та розвинені комунікативні й організаційні навички.

Змістовий компонент. Під змістом підготовки ми розуміємо комплекс знань, практичних умінь і навичок, необхідних для розробки та реалізації соціального проекту, набуття специфічних умінь, та набуття певного досвіду.

Набуті студентами знання мають слугувати їм орієнтиром для успішного ініціювання соціальних проектів в місцевій громаді, слугувати надійним критерієм оцінювання власних вчинків та самостійних рішень, самомоніторингу. Теоретичні знання можуть бути засвоєні лише завдяки власній пізнавальній активності студентської молоді, тому організація засвоєння знань побудована таким чином, щоб максимально залучити студентів до самостійного освоєння певних теоретичних позицій через реалізацію їх у практичній діяльності. Знання зі спецкурсу «Соціальне проектування» мають стати для студентів засобами для ініціювання та реалізації соціальних ініціатив в проектній діяльності, самореалізації, збагачення особистісного досвіду, формування необхідних особистісних і професійних якостей для здійснення такої діяльності.

Відповідно до вищезазначеного, істотним критерієм у визначенні змісту підготовки студентів до реалізації соціальних ініціатив в рамках проектної діяльності неурядових організацій місцевого рівня має бути те, що за результатами його опанування студенти зможуть виробити власний погляд на ініціювання соціальних проектів, що вимагає самостійності, творчого підходу, потреби неперервної освіти. Також обсяг знань має бути достатнім для самостійної розробки соціальних ініціатив в проектній діяльності, їх реалізації, збагачення власного досвіду, співвіднесення його з отриманими результатами, умінням ставити перед собою завдання, та знаходити відповідні форми його вирішення.

Процесуально-технологічний компонент передбачає використання інноваційних методик і технологій навчання, що забезпечують процес педагогічної підтримки соціальних ініціатив студентської

молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня. Нові освітні технології передбачають широке використання нових інформаційних технологій, оскільки саме інформаційні технології дозволяють повною мірою розкрити дидактичні, розвиваючі функції освітньої техніки, реалізувати закладені в ній потенційні можливості.

Рефлексивно-аналітичний компонент. Успішні соціальні ініціативи студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня обумовлені здатністю особистості адекватно оцінювати себе, свої можливості й здійснювальну діяльність.

Розвиток рефлексії студентів відбувається і шляхом їх включення в аналітико-оцінну, пошуково-практичну діяльність, яка сприяє формуванню стійких уявлень про себе, збагачує інтенсивність контактів, підвищує рівень комунікативності, толерантності, емпатії, вимогливості як до себе так і до інших; формує стійку мотиваційну настанову на здобуття глибоких знань, інтересу до соціальних ініціатив, індивідуальний стиль вирішення соціальних проблем через проектну діяльність в неурядових організаціях, розвиток творчого підходу до реалізації соціальних ініціатив.

Компонент супервізії. Для успішної педагогічної підтримки соціальної ініціативи студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій важливою умовою є компонент супервізії, що неодмінно передуює вияву самостійності студентів. Оскільки супервізія використовується не лише у професійній сфері, а й над студентами-практикантами в центрах соціальної роботи керівниками виробничої практики, то для керування й консультування студентами під час їх соціальних ініціатив ми використали даний метод.

В розробленій нами моделі пропонується використання підходу, за яким студенти вчаться і розвиваються за допомогою участі в продуманій й організованій проектній діяльності, спрямованій на вирішення проблем місцевого співтовариства і координованій спільно навчальним закладом і громадською організацією; проектна діяльність допомагає виховати громадську відповідальність, вона інтегрована в навчальний план і передбачає спеціальний час для осмислення студентами досвіду їх соціальної ініціативи, досвіду суспільної діяльності.

Реалізація соціальних ініціатив студентською молоддю є взаємовигідним як місцевому співтовариству, так і студентам. Участь студентів в суспільному житті підвищує якість послуг, допомагає вирішити актуальні проблеми місцевості, забезпечує основу майбутньої громадської підтримки. Для студентів досвід проектної діяльності є можливістю збагачувати і застосовувати на практиці академічні

знання; краще досліджувати професійні можливості і профілюючі дисципліни; розвивати громадську і культурну освіченість; укріплювати громадську позицію, розвивати професійні навички; прискорювати особисте зростання і підвищувати самооцінку; встановлювати ділові зв'язки; виховувати в собі інтерес до соціальних проблем, що веде до зміцнення відчуття соціальної відповідальності.

Таким чином, педагогічна підтримка студентської молоді в проектній діяльності неурядових організацій місцевого рівня, в рамках громадської організації має на меті, перш за все, підготовку, яка включає визначення завдань, для вирішення яких потрібні набуті студентами навички, або питань, які потрібно вирішити; сюди включено планування проектів таким чином, щоб вони збільшували ефективність теоретичної підготовки одночасно з виконанням студентами соціальних ініціатив. По-друге – це реалізація соціальних ініціатив в проектній діяльності неурядових організацій роботи. І по-третє - це спроби учасників проаналізувати досвід і виокремити з нього уроки, обговорюючи свій досвід з іншими і аналізуючи роботу.

Література

1. Алексеев Т.Ф. Роль національно-духовних цінностей у соціалізації особистості / Т.Ф. Алексеев // Світ виховання. – 2006. №4. – С. 20-23.
2. Бондаренко З.П. Модель організація волонтерської роботи в умовах вищого навчального закладу // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2007. – №4. – С. 50-59.
3. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. – Київ – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – 278 с.

В статье определены условия педагогической поддержки социальной инициативы студенческой молодежи в проектной деятельности негосударственных организаций местного уровня. Описано и теоретически обосновано структурно-функциональную модель педагогической поддержки социальной инициативы.

Ключевые слова: модель, социальная инициатива, модель педагогической поддержки, проектная деятельность.

This article states the conditions of educational support of social initiative of young students in the project activities of non-governmental institutions of local level. It substantiates and gives valid proofs to the structural and functional model of educational support of social initiative.

Key words: model, social initiative, model of educational support, project activities.